

GÁRDOS-OROSZ FRUZZSINA – OSZTOVITS ANDRÁS (SZERK.):
AZ ÚJ POLGÁRI PERRENDTARTÁS ELSŐ ÖT ÉVE (BUDAPEST:
ORAC – HUN-REN TK JTI 2025) 260.

<https://doi.org/10.51783/ajt.2025.4.08>

A Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet adott otthont 2023. november 23–24-én „Az új Polgári Perrendtartás első öt éve” című konferenciának. A hazai polgári eljárásjog kiemelkedő elméleti és gyakorlati szakembereinek ott elhangzott előadásai, illetve állásfoglalásai Gárdos-Orosz Fruzsina és Osztovits András szerkesztésében, a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont és az ORAC Kiadó gondozásában megjelent tanulmánykötetben olvashatók. A szerkesztők a kötet előszavában elsődleges célkitűzésként annak feltárását határozták meg, hogy az új polgári perrendtartás jogpolitikai célkitűzései közül melyek valósultak meg, és melyek nem, és mindezek hátterében milyen okok húzódnak meg. E célkitűzés figyelembevételével a tanulmánykötet négy tematikus egységből épül fel, melyek az új törvénykönyv egészének szabályrendszerét lefedik.

A kötet nyitó fejezetében Osztovits András¹ az új perjogi törvénykönyv kodifikációjának folyamatát, a törvény hatálybalépése után felmerült jogértelmezési kérdéseket, valamint az I. novelláris módosítás hatásait vizsgálta. Jövőbe tekintő következtetései között lehetséges jogalkotási irányvonalakat határozott meg, melyben a kor dinamikus változásaira reagáló, a bírósá-

gok működésének szolgáltatás jellegét előtérbe helyező, szervezeti, személyi és szabályozási kérdéseket együttesen kezelő szabályozási koncepció kialakítása, a hatályos szabályozás továbbfejlesztése mellett foglalt állást.

Örkényi László² „Az új polgári perrendtartás hatása a peres eljárások időszerszerűségére” című tanulmányában annak a kérdésnek a feltárására vállalkozott, hogy van-e szignifikáns különbség a régi és az új Pp. alapján folyt, ítélettel befejezett „civilisztikai perek” átlagos pertartama között. Miként mérhető az időszerszerűség? Alkalmas mutató-e erre a pertartam? E kérdések megválaszolásához a szerző empirikus módszerrel meghatározta a 2017-ben és 2022-ben ítélettel befejezett elsőfokú polgári perek átlagos pertartamát, majd statisztikai módszerekkel elemezte ezen adatokat. A pertartamot a tárgyalási időköznek és a megtartott tárgyalások számának szorzataként számolva arra a következtetésre jutott, hogy az új Pp. alapján befejezett ügyek átlagos pertartama 9,5 hónapról, több mint 13%-kal 8,2%-ra csökkent a régi Pp. szabályozásához képest, mely pertartamcsökkenés egyértelműen az új Pp. által meghonosított koncentráltabb perrendre vezethető vissza.

Virág Csaba³ „A hatékony jogvédelem egyes dogmatikai kérdései az új Pp-ben

¹ Egyetemi tanár, KRE ÁJK; külső munkatárs, ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Kutatóintézet; bíró, Kúria.

² Bíró, Fővárosi Ítéletábla.

³ Tanácselnök, Fővárosi Ítéletábla; tanársegéd ELTE ÁJK.

– alkalmazási tapasztalatok” című írásában azt vizsgálta, hogy az új perjogi törvénykönyv háromtagú pertárgyfogalmának szabályozása, a Pp. joghoz jutást és jogvédelmet szolgáló rendelkezései és alkalmazási tapasztalatai mennyiben segítik elő a bírói döntések igazságosságának észlelését és a társadalmi jogbéke megteremtését. Tanulmányában következetes érveket fejtett ki arról, hogy a Pp. háromtagú pertárgyfogalmának megtartása mellett a kereset jogalapjának szubsztanciált megjelölése a törvényszéki perrendben miért indokolatlan, csakúgy, mint a bírósági szervezetrendszer két bemeneti szintre történő tagolása.

Parlagi Mátyás⁴ a törvénykönyv első novelláris módosításának gyakorlati következményeit és elméleti zsákcáit vette górcső alá „Szüksőségek fogságában – A polgári perrendtartás eredeti és novelláris módosítása szabályozásának eltérése, valamint ennek következményei” című tanulmányában. A hézagmentes szabályozás eszményéből kiindulva mutatta be az alapelvek szerepét, rendeltetését az új törvénykönyvben, majd ezt követően a keresetlevél hiánypótlására és visszautasítására vonatkozó szabályozási koncepció átalakulására mutatott rá.

Pákozdi Zita⁵ tanulmányában a rendelkezési elv érvényesülését tette mérlegre az új polgári perrendtartás viszontkeresetre, szünetelésre, írásbeli perfelvételi nyilatkozatok előterjesztésére, illetve beszámításra vonatkozó szabályozásának vizsgálata során. Gyakorlati tapasztalataiból kiindulva az egyes jogintézményekre vonatkozó szabályozás kritikai

szemléletű elemzése körében arra kereszte a választ, hogy mire vezethetők vissza a rendelkezési elv korlátozását eredményező egyes rendelkezések. Pákozdi Zita meglátása szerint az új Pp. a perkoncentrációt konkrét eszközként nevesíti, és ez az eszköz nemcsak az anyagi pervezetésben, hanem a perhatékony-ság biztosításában is központi szerepet tölt be. A szerző álláspontja szerint az új törvénykönyvben a perkoncentráció túlzott középpontba helyezése vezetett a rendelkezési elv – helyenkénti indokolatlan – korlátozásához.

Szivós Kristóf⁶ az új polgári perrendtartás alapelvei fejezetének koncepciójához kapcsolódóan fejtette ki gondolatait a polgári perbeli rendelkezési és tárgyalási elvről. Írásában azt az absztrakt kérdést szegezte a jogtudomány konferencián részt vett képviselőinek, illetve a kötet olvasóinak, hogy miért dönt a jogalkotó amellett, hogy mellőzi vagy éppen megjeleníti az alapelveket egy törvénykönyv különálló fejezetében. E kérdés megválaszolásához a magyar perjogi hagyományok áttekintése mellett a német és a svájci jogalkotói modell vizsgálatára is kitért. Szivós Kristóf tanulmányában arra a konklúzióra jutott, hogy míg a magyar polgári perjogban az alapelvei fejezet léte a szocialista jogfelfogás öröksége, addig a svájci polgári perrendtartásban a jogegységesítés iránti igény eredményének a következménye.

Pribula László⁷ „A differenciált perrend felvetése – A gyorsított per mint elmulasztott lehetőség?” című tanulmányában a bűncselekménnyel okozott kár, illetve személyiségi jogsértés

⁴ Bíró, Kúria; megbízott oktató, ELTE ÁJTK.

⁵ Adjunktus, SZTE ÁJK.

⁶ Tanársegéd, SZTE ÁJTK.

⁷ Tanácselnök, kollégiumvezető, Debreceni Ítéltábla; egyetemi tanár, DE ÁJK.

miatti sérelemdíj iránti igények érvényesítésére szolgáló ún. „gyorsított per” szabályozásához kapcsolódó alapvető dogmatikai kérdéseket, illetve a 2020. július 9-én hatályba lépett rendelkezések első gyakorlati tapasztalatait, valamint jogértelmezési kérdéseit tekintette át. A tanulmányban részletesen ismertette a bírósági határozatok elemzése útján jutott el ahhoz a megállapításig, hogy a bűncselekménnyel okozott kár, illetve személyiségi jogsértés miatti sérelemdíj iránti igények ún. gyorsított eljárás keretében történő érvényesítése választási lehetőség, vagyis alternatíva a felperes számára az általános perrendi szabályok alkalmazhatósága mellett.

A tanulmánykötet II. része az elsőfokú eljárásra vonatkozó tanulmányokat tartalmazza. Völcsy Balázs⁸ a perfelvételi szakhoz kapcsolódó álláspontját, illetve tapasztalatait gyakorló bíró szemszögből osztotta meg. Gyakorlati problémákon keresztül mutatta be az anyagi pervezetés kiemelt jelentőségét a perfelvételi szakban. Miként lehet írásban, illetve szóban anyagi pervezetést gyakorolni, miként alakul a keresetváltoztatás a perfelvételi szakban, mi a bíróság teendője, ha az alperes a kereset közlését követően az általa állított jognak nem megfelelő perfelvételi iratot terjeszt elő. Konklúziói között arra mutatott rá, hogy dogmatikailag a perfelvétel tartalmát és célját figyelembe véve a perfelvételi szak kezdete a kereset alperessel történő közlése. Az anyagi pervezetést mind szóban, mind írásban, kizárólag a perfelvételi és az érdemi tárgyalási szakban gyakorolhatja a bíróság. Völcsy érvelése szerint, ha az alperes nem a jogállítá-

sának megfelelő perfelvételi iratot nyújt be, a bíróságnak a felperesi nyilatkozattól függően nyílik meg az anyagi pervezetési kötelme.

Lugosi József⁹ írásában az írásbeli ellenkérelem formai és tartalmi követelményeinek elemzésére fókuszált. Az írásbeli ellenkérelem szabályozásának jogtörténeti bemutatását követően részletesen górcső alá vette az új Pp. vonatkozó változásait. Rendszerbe foglalta a hiányos és elkésett ellenkérelem jogkövetkezményeit, kitért a beszámítást tartalmazó irat funkciójára, illetve következtetései között néhány gondolatot fogalmazott meg a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet illetően. Lugosi írásában rávilágított arra, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem visszautasítása után a bíróságon előterjesztett keresetlevél alperese és a fizetési meghagyásos eljárás előzménye nélkül kezdeményezett polgári peres eljárás alperese azonos eljárási helyzetben van: szabályszerű kézbesítés hiányában egyik sem ismeri annak tartalmát, ugyanakkor az írásbeli ellenkérelem előterjesztésére mégis különböző időintervallum áll rendelkezésükre.

Molnár Judit¹⁰ „Változatlan a változók között” című tanulmányában a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás és a bírósági meghagyás közötti kapcsolat elméleti és gyakorlati hátterét tárta fel. A jogirodalom és a joggyakorlat felhívása útján értelmezte a Pp. azon szabályát, hogy a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadály a bírósági meghagyás kibocsátásának. Konklúziójában

⁸ Bíró, Fővárosi Törvényszék; adjunktus, ELTE ÁJK.

⁹ Címzetes törvényszéki bíró, Tatabányai Törvényszék; adjunktus, KRE GESZK.

¹⁰ Egyetemi docens, DE ÁJK.

arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jogértelmezés és a jogalkalmazás egységének érdekét szem előtt tartva a Pp. 262. § (2) bekezdésének hatályon kívül helyezése lenne indokolt.

A kötet III. fejezetét a Perorvoslatok témakörének szentelték a szerkesztők. Dzsula Marianna¹¹ „A másodfokú eljárás új rendelkezéseinek bírói gyakorlata” című tanulmányában két másodfokú eljárásban alkalmazandó jogegységi határozatot ismertetett és elemzett. Írásában elsődlegesen a másodfokú bíróság felülvizsgálati jogkörének terjedelméről szóló 1/2019. Polgári jogegységi határozatot, illetve a külön törvényben szabályozott eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott határozatok elleni jogorvoslati jogról szóló Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 3/2022. Jogegységi határozatát vizsgálta, ugyanakkor a fellebbezéshez, a csatlakozó fellebbezéshez, illetve a végzések elleni fellebbezéshez kapcsolódó bírói tapasztalatait is megosztotta.

Timár Kinga¹² „Jogegység és jogorvoslat a korlátozott precedensrendszerben” című írásában a jogegységi panaszról alkotott álláspontját fejtette ki. A jogegységi panasszal kapcsolatos gyűjtésen alapuló statisztikák ismertetését követően azt tisztázta, hogy mi az a jogegységi panasz, milyen hatás fűződik a Kúria közzétett határozataihoz, illetve tartalmilag mit jelent az ügyazonosság. Záró gondolataiban arra a következtetésre jutott, hogy a *sui generis* eljárás a jogegységesítő funkciója mellett jogorvoslati funkcióval is rendelkezik.

A kötet IV., „Különleges perek, nemzeti közügyek együttműködés” című fejezete Kártyás Gábor–Petri

Dávid, Harsági Viktória, Szabó Péter és Váradi Ágnes írásait tartalmazza.

Kártyás Gábor¹³ és Petri Dávid¹⁴ „Az eltűnt munkaügyi perek nyomában” című tanulmányában a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Munkajogi Tanszékén a Friedrich Ebert Alapítvány támogatásával megvalósult kutatásának eredményét ismertetette. A szerzők az OBH évenként közzétett statisztikai és ügyforgalmi adatok értékeléséből kiindulva megvizsgálták az ügycsökkenés lehetséges anyagi jogi és eljárásjogi okait, illetve kitértek a szervezetátalakítás következményeire is. *De lege ferenda* javaslatként a somás munkaügyi per kidolgozását indítványozták, mely álláspontjuk szerint a munkaügyi ügyszakot érintő jelenlegi helyzet orvoslására alkalmas lehetne.

Harsági Viktória¹⁵ „Kollektív igényérvényesítés – Különös tekintettel a társult perek »kihasználatlanságára« és ennek lehetséges okaira” című tanulmányában a társult perekre vonatkozó hatályos szabályozáshoz kapcsolódóan a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. július 7-ei Országos Tanácskozásának 30. és 31. számú állásfoglalásait, valamint az Új Pp. Konzultációs Testület 24. sz. állásfoglalását elemezte és értékelte. A társult perekre vonatkozó széles körű áttekintés keretében mutatott rá azokra a szabályozási hibákra, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a jogkeresők ne vegyék igénybe ezt az intézményt. A szerző álláspontja szerint „[...] az új eljárásjogi mechanizmusok kialakításánál a differenciálás volna célravezető”. Harsági Viktória a kollektív igényérvény-

¹¹ Bíró, kollégiumvezető-helyettes, Kúria.

¹² Adjunktus, ELTE ÁJK; ügyvéd.

¹³ Habilitált egyetemi docens, PPKE JÁK Munkajogi Tanszék.

¹⁴ PhD-hallgató, PPKE JÁK Munkajogi Tanszék.

¹⁵ Egyetemi tanár, PPKE JÁK.

nyesítés magyar szabályozásának opt-out rendszerű eljárással való kiegészítése mellett érvelt.

Szabó Péter¹⁶ „Új kihívások az uniós jog és a polgári eljárásjog viszonyrendszerében a fogyasztói jogok érvényesítésének területén” című írásában a tagállamokat megillető eljárási autonómia korlátainak alakulását vizsgálta az uniós jog dinamikus fejlődésében. A fogyasztói jogérvényesítéshez kötődő EUB ítélkezési gyakorlat bemutatásának és értékelésének eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az EUB változó joggyakorlatának első korszakát a tagállami autonómia széles körű elismerése, az 1990-es éveket a növekvő uniós jogvédelmi hatáskör, a harmadik korszakot pedig az egyensúly keresése jellemzi.

A kötet záró tanulmánya Váradi Ágnes¹⁷ olvasható. „Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés aktuális kérdései: hazai és európai uniós trendek és kihívások” című írásában az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés érvénysülésének kereteit tette vizsgálódásának tárgyává. Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés fogalmának tisztázásából indulva, a jogi segítségnyújtás magyar fejlődéstörténetének bemutatásán

keresztül jutott el az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférés mint perjogi szemlélet gondolatához.

A Gárdos-Orosz Fruzsina és Osztovits András szerkesztésében megjelent, *Az új Polgári Perrendtartás első öt éve* című tanulmánykötet az első olyan gyűjteményes kötet Magyarországon, mely az új polgári perrendtartás alkalmazásának első korszakához köthető jogalkalmazói tapasztalatokat tematikusan gyűjti össze. A recensens meglátása szerint a kötet igazi értékét a szerzők összegzései, illetve következtetései között megfogalmazott módosítási, esetleges kodifikációs javaslatok teremtik meg. A szaktanulmányok műfaji sajátosságainak eleget téve a tanulmánykötet szerkezete, tagolása és nyelvezete egyszerre tudományos értékű, átlátható és jól érthető, mely egyrészt a törvény alkalmazása során nehézséggel szembesülő magyar kollégák számára is biztos fogózkodót jelenthet, másodsorban a jövőbeli tudományos értekezések, tanulmányok, folyóiratcikkek szerzői számára is szilárd és egyéni meglátásokon alapuló, iránymutató hivatkozási alapként szolgálhat.

Suri Noémi*

¹⁶ Bíró, Győri Ítéletábrla.

¹⁷ Tudományos munkatárs, ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Kutatóintézet.

* PhD, egyetemi docens, PPKE JÁK, 1088 Budapest, Szentkirályi utca 28. E-mail: suri.noemi@jak.ppke.hu.